

جایگاه و نقش مدارس سازمانی در تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی در افق ایران ۱۴۱۴ (مطالعه موردی: مدارس تمدن سازان استان فارس)

حسن گلزار^۱ و معصومه غلامی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰

چکیده

نهادینه کردن ارزش‌ها در جامعه، نیاز به برنامه‌ریزی و سازماندهی دارد و مسئولیت این مقوله بر عهده کلیه‌ی نهادهای فرهنگی و متولیان امر آموزش و پرورش در جامعه است. دستگاه تعلیم و تربیت به عنوان عظیم‌ترین نهاد فرهنگی، آموزشی و تربیتی کشور، رسالت پرورش و بالندگی نسل آینده را بر دوش دارد. آرمان‌های انقلاب اسلامی به ضمیمه فرهنگ بومی و اصیل، لوازمی دارد که تحقق اهداف انقلاب اسلامی در گرو آن است. از جمله این موارد، تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی با تکیه بر مبانی اصیل ایرانی-اسلامی است. در این راستا پژوهش حاضر با روش توصیفی تحلیلی به بررسی نقش مدارس سازمانی در تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی می‌پردازد. نظر به اینکه مدارس تمدن‌سازان استان فارس از جایگاه علمی-فرهنگی ویژه‌ای در سطح استان و کشور برخوردار بوده و تعداد زیادی از دانش‌آموزان استان فارس در این مدارس با رویکردی تربیتی مشغول به تحصیل می‌باشند، لذا در مطالعه حاضر، بصورت موردی جایگاه و نقش تربیتی این مدارس مورد بررسی قرار گرفته است.

کلید واژه‌ها: تربیت، انقلاب اسلامی، نسل جوان، مدارس تمدن‌سازان، استان فارس.

استناد فارسی (شیوه‌ی APA، ویرایش ششم، ۲۰۱۰؛ شیوه‌ی APSA)

گلزار، حسن؛ غلامی، معصومه (بهار ۱۴۰۳). «جایگاه و نقش مدارس سازمانی در تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی در افق ایران ۱۴۱۴ (مطالعه موردی: مدارس تمدن‌سازان استان فارس)». پژوهشنامه تاریخ، سیاست و رسانه، سال هفتم، شماره ۱، پیاپی ۲۵، صص ۱۰۸-۹۱.

^۱ دانشجوی دکتری الهیات، دانشکده علوم قرآن و حدیث، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران. مدیر سازمان مدارس الگوی صالح (تمدن‌سازان) استان فارس. ایمیل: hassangol1356@gmail.com

^۲ نویسنده مسئول؛ کارشناسی ارشد الهیات علوم قرآن و حدیث، معاون پرورشی سازمان مدارس الگوی صالح استان فارس، شیراز، ایران. ایمیل: gholami.masomeh.66@gmail.com

کپی‌رایت © ۲۰۱۰، ایسکا (اندیشکده مطالعات راهبردی کریمه شیراز). این متن، مقاله‌ای برای دسترسی آزاد است که با توجه به استاندارد بین‌المللی (Creative Commons Attribution) نسخه 4.0 توزیع شده است و به دیگران اجازه می‌دهد این اثر را بازمی‌تابانی کنند، آن را با دیگران به اشتراک بگذارند و مطالب را اقتباس کنند.

۱. مقدمه

پرورش اندیشه و تعالی فکر، سرلوحه تعلیم و تربیت هر قوم و ملتی است که از طریق آن می‌توان به سطوح بالای زندگی فردی و اجتماعی دست یافت. مدارس در تربیت انسان‌های موفق نقش به سزا دارند. نظام آموزشی پویا هر لحظه باید در فکر نو شدن باشد و مطمئناً هیچ تحولی در آموزش و پرورش رخ نخواهد داد مگر اینکه ابتدا در نحوه نگرش مدیران و متولیان این امر به عنوان رهبران نظام آموزش و پرورش تغییر حاصل شود (رادمنش، ۱۳۸۶: ۲۰).

مدیریت بر سازمان‌های آموزشی و پرورشی دشوارترین، ظریف‌ترین، با اهمیت‌ترین و مؤثرترین هنر و دانش به حساب می‌آید. زیرا آموزش و پرورش توأم با مدیریت مناسب، از یک سو تبدیل انسان‌های خام به انسان‌های خلاق، بالنده و رشد یافته است و از سوی دیگر تضمین‌کننده احتیاجات نیروی انسانی هر جامعه در سطوح مختلف و در نقش‌های متفاوت است. آموزش‌های صحیح، جامع و کاربردی نوجوانان و جوانان از مقطع ابتدایی تا سطوح عالی دانشگاه و حوزه، بهترین و تأثیرگذارترین راهکار انتقال و تبلور مفاهیم و ارزش‌های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است (عمادزاده، ۱۳۷۴: ۳۷۴).

نظام آموزشی به‌عنوان نهاد فرهنگی - اجتماعی، نقش اساسی و سرنوشت‌ساز در تربیت نیروی انسانی و تولید سرمایه اجتماعی و فرهنگی در فرایند رشد و تعالی کشور ایفاء می‌کند. به گونه‌ای که آینده کشور را می‌توان در سیمای نظام آموزشی آن مشاهده کرد. هدف غایی نظام‌های آموزشی فراهم آوردن زمینه شناسایی، رشد و شکوفایی استعدادها و تعلیم و تربیت افراد به منظور حضور فعال و مؤثر در جامعه و انتقال فرهنگ و موارث فرهنگی به آنان است (نقیب‌زاده، ۱۳۹۳: ۳۵).

مهمترین وظیفه دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی در نظام جمهوری اسلامی ایران، انسان‌سازی و تأمین نیروی انسانی متناسب با آرمان‌های این نظام می‌باشد. همان‌گونه که در بیانات امام رحمت‌الله‌علیه و رهبر معظم انقلاب مدظله‌العالی تصریح شده است تحقق این هدف منوط به تغییر در ساختار دانشگاه و آموزش عالی می‌باشد (موسوی خمینی، ۱۳۸۹: ج ۸، ۶۴)، از این رو سؤال اصلی این پژوهش به این صورت است که مدارس سازمانی در تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی در افق ایران ۱۴۱۴ چه جایگاه و نقشی خواهند داشت؟

۲. پیشینه پژوهش

در ارتباط با موضوع «جایگاه و نقش مدارس سازمانی در تربیت نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی در افق ایران ۱۴۱۴» تحقیقی با این عنوان، به ویژه در قالب مقالات علمی - پژوهشی،

صورت نگرفته است؛ اما می‌توان به تألیفاتی در موضوع نقش مدارس برخورد که ذیلاً به چند نمونه اشاره می‌شود:

«نقش مدارس در تربیت شهروند فعال» نوشته رضوان برزگر، اصغر شهریاری، مطالب خوبی در زمینه نقش مدارس در تربیت فرزند آورده‌اند، اما اصل موضوع، نقش آنان در تربیت فرزندان به عنوان یک شهروند است. «نقش مدارس در پرورش اخلاق و ادب دانش‌آموزان» نوشته هادی ندیمی شاهرودی، به موضوع نقش مدارس در رشد اخلاق و ادب دانش‌آموزان پرداخته است. «رابطه بین رهبری معنوی مدیران مدارس و عملکرد آموزشی با نقش میانجی خوش‌بینی سازمانی در معلمان مقطع ابتدایی» نوشته ابوالقاسم بریمانی، آرش جعفری، به بررسی رابطه بین رهبری معنوی مدیران مدارس و عملکرد آموزشی با نقش میانجی خوش‌بینی سازمانی در معلمان مقطع ابتدایی شهرستان نکا تدوین شده است. کتاب «نوآوری در برنامه‌ریزی آموزشی مدارس و سازمان‌ها» نوشته مرتضی سمیعی زفرقندی، این کتاب مطالب خوبی در زمینه کسب مهارت‌های لازم برای برنامه‌ریزی و تهیه برنامه آموزشی در سطح ملی، استانی، منطقه‌ای و مدرسه را آورده است. کتاب «سازمان و مدیریت در آموزش و پرورش» نوشته احمد صافی، این کتاب که شامل ۱۴ فصل است، به نقش مدیریت کارساز و کارآمد در سازمان‌های آموزش و پرورش می‌پردازد. پایان‌نامه «نقش و کارکرد مدارس اسلامی در پیروزی انقلاب اسلامی» نوشته معصومه خداداد بیگی، به بررسی میزان تأثیر و نقش مدارس در پیروزی انقلاب اسلامی می‌پردازد.

با توجه به تتبع نگارنده اثری که ناظر به مسأله پژوهش باشد تاکنون به زیور طبع آراسته نشده است.

۳. ویژگی‌های نسل جوان و تراز انقلاب اسلامی

دین مبین اسلام که داعیه‌ی انسان‌سازی و شکوفاگری همه‌ی ظرفیت‌ها و استعداد‌های بشری را دارد، جوانی را برترین و شایسته‌ترین مرحله‌ی زندگی می‌داند و بر نقش محوری آن در سازندگی انسان تأکید می‌کند. امام علی علیه‌السلام می‌فرماید: «شَيْئَانِ لَا يَغْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ قَدَّمَهُمَا؛ الشَّبَابُ وَالْعَافِيَةُ» (آمدی، ۱۴۱۰: ق: ۴۴۹) جوان یک نقطه امید و یک نقطه شکوفایی است. این نقطه امید و شکوفایی، در همه چیز است؛ در مبارزات، در مجاهدات اجتماعی، در فعالیت‌های گوناگون جامعه و در مجاهدت‌های شخصی و روحی و درونی. نسل جوان، گره‌گشای دوره‌های سخت و محنت‌های بزرگ است و وقتی وارد میدان می‌شود، گره‌های ریز و سخت گشوده خواهد شد. دوره جوانی، دوره توانایی است (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار تعدادی از دانشجویان تشکل‌های اسلامی در مراسم افطاری، ۱۳۷۶/۱۱/۱). با توجه به نگاه دقیق و ظریف مقام معظم رهبری به این مقوله، به ویژگی‌های نسل جوان و تراز انقلاب از منظر ایشان می‌پردازیم.

۳-۱. اعتماد به نفس در پذیرش مسئولیت‌ها و به دل خطر رفتن

از آنجا که انسان موجودی اجتماعی است و از لحظه تولد تا آخر عمر در اجتماع به سر می‌برد و پیوسته با انسان‌های دیگر در تعامل است، همواره باید یاد بگیرد چگونه در جمع، زندگی و نیازهای خود را ارضا کند. برای این کار آموختن مهارت‌های اجتماعی لازم است. فرد طی فرآیند جامعه‌پذیری (مدرسه و اجتماع) این مهارت‌ها را فرا می‌گیرد و یادگیری درست آن‌ها می‌تواند به شکل‌گیری اعتماد به نفس در پذیرش مسئولیت‌پذیری اجتماعی منجر شود. مسئولیت‌پذیری اجتماعی نوعی احساس تعهد و پایبندی به دیگران، تبعیت از قواعد و معیارهای اجتماعی و درک قواعد گروهی می‌باشد که در ذهن فرد شکل گرفته است و بر رفتارهای او اثر می‌گذارد (سبحان‌نژاد، ۱۳۷۹: ۱۸).

پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله از جوانان برای مسئولیت‌های اجتماعی استفاده می‌کرد و در جنگ‌ها و امور آموزشی، از نظریات جوانان بهره می‌جست. نخستین معلم قرآن را که به مدینه فرستاد، جوانی به نام مصعب بن عمیر بود که از خانواده اشراف قریش، ولی جوانی وارسته و پاک باخته بود. او به هنگام رسیدن به مدینه، «مکتب قرآن» تأسیس کرد و مردم مدینه را با قرآن آشنا ساخت (مجلسی، ۱۳۶۲ش: ج ۹، ۳۵۱).

«جوان اولاً باید احساس مسئولیت کند؛ یعنی واقعاً خودش را مسئول بداند و بخواهد که زندگی را با پای خودش پیش ببرد و حرکت کند و مثل پر کاهی در امواج حوادث نباشد. ثانیاً با ایمان حرکت کند، ایمان نقش بسیار مهمی در پیشرفت در همه میدان‌ها و نیز پیروزی بر همه موانع دارد» (بیانات رهبر معظم انقلاب در جلسه پرسش و پاسخ با جوانان، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳)

«قشر جوان بایستی همیشه نسبت به مسائل انقلاب احساس مسئولیت کند و خودش را از مسائل انقلاب برکنار نماند. انقلاب، امروز چه تکلیفی را به او املا می‌کند؟ از او چه می‌خواهد؟ او چه نقشی می‌تواند در پیشبرد انقلاب داشته باشد؟ وظیفه او چیست؟ قشر جوان باید از خیل عظیم مردم ما که بحمدالله همیشه در صحنه‌های انقلاب حاضرند جدا نشود و به رشد و آگاهی و باسوادشدن آنان کمک کند» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمع کثیری از طلاب حوزه‌های علمیه و دانشجویان دانشگاه‌ها، ۱۳۶۹/۹/۲۸).

بی‌تردید خانواده‌ها در شکل‌گیری شخصیت فرزند و ویژگی شخصیتی او همچون مسئولیت‌پذیری نقش مهمی ایفا می‌نمایند، اما در کنار آن‌ها نظام‌های آموزشی و سازمان‌های متولی امر آموزش و پرورش نیز تسهیل‌گر ارتقا مسئولیت‌پذیری در نوجوانان و جوانان هستند.

۳-۲. نشاط در کارها و خلاقیت در انجام کارهای بدیع و کمتر تجربه شده

شادابی، نشاط، سرزندگی، تحرک، شور و هیجان از ویژگی‌های دوران جوانی است. شخصیت پویای جوان از عوامل توقف، سکون و ایستایی یعنی خمودی، افسردگی، کسالت، خستگی و بی‌حوصلگی و تنبلی به دور است. از این رو، تعلیم و تربیتی برای جوانان مؤثر و سازنده است که به نحوی تدارک و سازماندهی شود که محیطی زنده، شاداب، پرتحرک، هیجان‌انگیز و نشاط‌آور را برای جوانان به وجود آورد و جوانان را در تصمیم‌گیری‌های تربیتی و اجرای آن‌ها به مشارکت فعال و آگاهانه وادارد (موسوی خمینی، ۱۳۹۴: ۴۰).

یکی دیگر از اهداف مشترک نظام‌های آموزشی در سراسر دنیا به رشد شخصیت خلاق جوانان مربوط می‌شود، شخصیتی که به آسانی بتواند خود را با جامعه امروزی که دستخوش تغییرات سریعی است، وفق دهد.

ذهن انسان، کهکشانی ناشناخته‌ای است که دائماً در حال زایش و آفرینندگی است. بی‌شک همین قدرت تولید فکر و روح آفرینندگی و خلاقیت است که انسان را از سایر موجودات ممتاز می‌سازد (سام خانیان، ۱۳۸۷: ۱۲). از این رو، این امر نظام‌های تعلیم و تربیت را در سراسر دنیا بر آن داشت که آماده‌ی پذیرش دگرگونی‌ها و تغییرات باشند و این تغییر سریع دانش و تکنولوژی در جهان، مشکلات عمده‌ای را بر سر نظام‌های آموزش و پرورش جهانی قرار داده است که یکی از مهمترین آنها پاسخ به این پرسش است که جوانان در مدارس چه باید بیاموزند تا بتوانند برای زندگی در دنیای متغیر و متحول فردا آماده شوند؟ (شعبانی، ۱۳۸۷: ۱) به همین جهت وظیفه‌ی سازمان‌های متولی امر آموزش و پرورش در مدارس پیچیده‌تر و سنگین‌تر شده است. برای بهره‌گیری مناسب از شرایط و امکانات برای ظهور استعدادها و خلاقیت‌های نوجوانان باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسئولان نظام آموزش و پرورش ایجاد کرد.

«جوان، با هوشیاری و حوصله و همت جوانی‌اش باید در محیط کار و تحصیل و مسئولیت‌های آینده، همه همتش این باشد که از نظام حراست کند. تکمیل و برطرف کردن عیوب نظام یک حرف است؛ مقابله و نفی و همراهی با براندازان نظام حرف دیگری است» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار جوانان استان اصفهان، ۱۳۸۰/۸/۱۲).

واضح است که انجام چنین مأموریت مهمی به آسانی محقق نمی‌شود و رشد تعالی جوانان تصادفی حاصل نمی‌شود. باید نوجوانان و جوانان را به خوبی بشناسیم و از جامعه و شرایط دیروز و امروز و فردای آنان درک درستی داشته باشیم و راه‌ها و روش‌های مناسب علمی و پیش برنده‌ای برای مجهز نمودن آنان به دانایی و توانایی و مهارت‌یابی را فرا بگیریم.

۳-۳. پرهیز از محافظه‌کاری و انقلابی عمل کردن در امور محوله

جوانان باید قدرت خطرپذیری داشته باشند و از ترس‌های موهوم و خیالی اجتناب کنند، با مشکلات مواجه شوند و خود را درگیر آن‌ها سازند، از اقدام و مبادرت به کارها و تصمیمات بزرگ نهراسند و مطمئن باشند که اگر با برنامه‌ریزی و آگاهی همراه با عزم و اراده کافی نسبت به امور مختلف اقدام نمایند، موفق خواهند شد. امام رحمت‌الله‌علیه عملاً چنین کرد و نتایج درخشانی نیز به دست آورد. نمونه بارز اقدام امام رحمت‌الله‌علیه، برپایی نظام جمهوری اسلامی است که در ابتدا امام رحمت‌الله‌علیه به تنهایی آن را خواست، برای آن کوشش کرد و تحمل زحمت نمود و سرانجام به خواست خویش جامه عمل پوشاند و نظام جمهوری اسلامی ایران را بر پا کرد (موسوی خمینی، ۱۳۹۴: ۴۵).

امام خمینی رحمت‌الله‌علیه می‌فرمایند: آرمان‌خواهی و دوری از محافظه‌کاری از ویژگی‌های ذاتی جوانان است و افزایش سن به‌طور طبیعی احتمال گرایش به سمت محافظه‌کاری را در انسان‌ها افزایش می‌دهد. این مطلب به‌معنای ارتباط مستقیم «سن» با «محافظه‌کاری» نیست، چه آنکه نمونه‌های متعددی از سالخورده‌گان و پایه‌سن گذشتگان می‌توان فهرست کرد که اگر از بسیاری از جوانان آرمان‌خواه‌تر و انقلابی‌تر نباشند، کمتر نیستند، اما یک مسأله دست‌کم به تجربه بدیهی است و آن اینکه به‌طور معمول معدل آرمان‌خواهی در جوانان بیشتر از سالخورده‌گان است (امینی و علی آبادی، ۱۳۹۹: ۵۰).

بر همین اساس باید گفت نهادینه کردن روحیه مطالبه‌گری و پرهیز از محافظه‌کاری باید در بین جوانان تقویت شود و این مهم به عهده سازمان‌های تعلیم و تربیت و اصحاب رسانه است. داشتن روحیه محافظه‌کارانه موجب عقب‌گرد کشور و به ضرر مصالح کشور است. باید به این نکته توجه کرد که در راه تقویت این روحیه از افراط و تفریط پرهیز شود.

۳-۴. امیدوار و خوش‌بین به آینده

انگیزه پیشرفت و امیدواری از مهمترین اصول جوانی به شمار می‌رود و دانش‌آموزان باید برای آینده‌ی خود از نظر شغلی و اجتماعی با انگیزه بالا تلاش کنند (حیدری، ۱۳۹۰: ۳۴). انگیزش و امید به آینده از جمله مفاهیم رایج در مسائل آموزشی است و یکی از مهمترین اهداف نظام‌های تعلیم و تربیت، افزایش این انگیزه و تأمین سلامت روان دانش‌آموزان است. در سنین نوجوانی، دگرگونی‌های عاطفی و اجتماعی چشمگیری رخ می‌دهد. هیجانات نوجوان شدت می‌گیرد و غالباً دچار حالتی چون عصبانیت، یأس و ناامیدی و ترس می‌شود. نوجوان امروز گم شده‌ای است در زندگی که با هزاران مشکل روحی، روانی و تربیتی سر در گریبان است (عبداللهی، ۱۳۸۹: ۳۶). از این رو توجه جدی به مشکل ناامیدی دانش‌آموزان به عنوان یک مسأله مهم در نظام‌های آموزشی مدارس باید مورد توجه قرار گیرد، زیرا ناامیدی زیان‌های فراوانی برای فرد و جامعه به دنبال دارد و این‌گونه آسیب‌ها

دانش‌آموزان را در ردیابی اهداف آموزشی خود با مشکلات جدی مواجه می‌کند. در این راستا انجام اقداماتی که موجب بهبود این وضعیت شده و این نسل نوجوان و آسیب‌پذیر را در برابر آسیب‌های احتمالی محافظت کند ضروری به می‌رسد.

«جوانان عزیز! دشمن روی شما سرمایه‌گذاری‌های زیادی می‌کند؛ حواستان جمع باشد. عده‌ای را به بی‌تفاوتی می‌کشاند و عده‌ای را دل‌سرد و مأیوس می‌کند. یأس، بزرگ‌ترین آفت جوان است. جوان‌ها بدانند که متأسفانه یأس به روح جوان زودتر راه پیدا می‌کند؛ همچنان که امید این‌گونه است. در مقابل یأسی که دشمن می‌خواهد به جوان‌ها تلقین و تزریق کند، خودتان را مصونیت بدهید» (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با گروه کثیری از دانشجویان و دانش‌آموزان، به مناسبت سیزدهم آبان ماه، ۱۳۶۸/۸/۱۰).

۴. جایگاه جوان و نوجوان در آینده‌سازی انقلاب اسلامی

دوره جوانی از مهم‌ترین دوره‌های تعیین‌کننده زندگی فرد است، به گونه‌ای که اگر تربیت افراد در این دوران به صورت صحیح انجام گیرد، آن‌ها در مسیر سعادت قرار خواهند گرفت و اگر در مسیر نادرست واقع شود، به ورطه انحطاط کشانده می‌شوند. کشور ما به عنوان یکی از جوان‌ترین کشورهای جهان شناخته می‌شود که قشر وسیعی از آن را جوانان تشکیل می‌دهند، از این رو اگر برنامه‌ریزی و تمهیدات لازم برای این دوران در جهت شکوفایی و جهت‌دهی استعدادها و جوان بهره‌گیری درست از آنها انجام شود، می‌توان از آن به مثابه بزرگترین سرمایه و انرژی بالقوه برای پیشرفت و توسعه کشور استفاده کرد و اگر با بی‌توجهی و عدم برنامه‌ریزی به موقع روبرو شود، استعداد، توان خلاقیت و پویایی جوان به هدر می‌رود، این امر نه تنها موجب ترقی و توسعه کشور نمی‌شود، بلکه به نیروی تخریبی و غیرقابل مهارتی تبدیل خواهد شد که ممکن است بنیان‌های نظام اجتماعی و سیاسی کشور را متزلزل کند.

امام رحمت‌الله‌علیه از جوانان به عنوان سرمایه‌ها، ذخیره‌ها و وارثان کشور یاد کرده است و آنان را امید خود می‌داند که مقدرات کشور به دست آنها رقم خواهد خورد. بنابراین نقش جوانان به عنوان مدار و موضوع اصلی تعلیم و تربیت، از اهمیت بسیار زیادی برای رشد و توسعه معنوی و اخلاقی، علمی و اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور برخوردار است، چنانکه حضرت امام رحمت‌الله‌علیه برطرف شدن عقب ماندگی کشور و اصلاح امور مملکت را با نیروی جوانان ممکن می‌داند (موسوی خمینی، ۱۳۹۴: ۱۵).

۵. نقشه علمی کشور و افق ۱۴۱۴

امروزه آینده‌نگری به یک نیاز اساسی و استراتژیک تبدیل شده است. در دنیایی که سرعت غیر قابل مهار تحولات علمی در عرصه‌های مختلف رخ می‌دهد، پیش‌بینی آینده را به امری ضروری و

در عین حال بسیار پیچیده و تخصصی مبدل می‌کند، مسئولان و برنامه‌ریزان نظام آموزش و پرورش چاره‌ای جز گمانه زنی جهت تحولات آینده و جست و جوی راه‌های انطباق و سازگاری خود با آن‌ها نخواهد داشت.

باتوجه به اینکه مدرسه به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی است، که در آن دانش‌آموزان نحوه زندگی کردن در جامعه و دانش و مهارت‌های لازم آن را کسب می‌کنند و نقش مهمی در آماده‌کردن آنان برای آینده دارند، از این رو دستیابی به آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی ایران مستلزم تلاش همه جانبه این نهاد در تمام ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. تحقق این هدف نیازمند ترسیم نقشه راهی است که در آن مسیرها، منابع و امکانات لازم مشخص باشد.

باتوجه به اینکه در سال‌های اخیر، بارها سازمان CAL در گزارش‌های آینده‌شناسی خود بر این تیرند تأکید کرده است که در افق ۱۴۱۴، قدرت از غرب به شرق منتقل می‌شود، یعنی شرق از غرب توانمندتر شده و در واقع تولید و قدرت و سرمایه در مرتبه‌ای بالاتر از توان غرب قرار می‌گیرد، ایران در این افق چه جایگاهی دارد و آیا جزء یکی از کشورهای شرقی قدرتمند خواهد بود؟

آنچه که قابل تأمل و مهم می‌باشد، این است که ایران در این افق از لحاظ علمی یک نقشه راه مشخص داشته باشد که در آن مسئله آموزش به یک موضوع اصلی در نظام تبدیل شده باشد و برنامه‌ریزی بلند مدت و منعطفی با حضور روشنفکران جامعه برای این امر طراحی گردد و سرمایه علمی در این بازه زمانی که نیازمند یک جامعه‌ی علمی است، برای تحقق این مهم مهیا و آماده باشد.

۶. تاریخچه مدارس تمدن‌سازان

استمرار انقلاب اسلامی و حفظ و گسترش دستاوردهای آن بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب، نیازمند تربیت نیروی انسانی با نگاه و روحیه انقلابی و عمل‌جهادی می‌باشد و این مهم در نظام اسلامی عمدتاً بر دوش نظام تعلیم و تربیت کشور با محوریت وزارت آموزش و پرورش نهاده شده است و صد البته که نظام تعلیم و تربیت کنونی نیازمند تحول اساسی و بنیادی می‌باشد که مبانی و راهبردهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش گام اولیه برای سرآغاز این تحول عظیم خواهد بود.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با برداشتن گام‌های اولیه و ورود به عرصه تعلیم و تربیت به عنوان محوری‌ترین عرصه برای تربیت کادر آینده انقلاب اسلامی در تمام صحنه‌های پیش‌روی، به ایجاد و فعال‌سازی حدود پانصد مدرسه در شهرهای مختلف کشور همت گمارد و با تقدیم کلیات

برنامه‌های خود و گزارش عملکرد به حضور رهبر معظم انقلاب اسلامی با استقبال ایشان مواجه و با فرامین زیر روبرو گردید.

«در ترکیب شورای عالی، افراد حقوقی مذکور وارد شوند؛ سه نفر عضو حقیقی با هم فکری فرمانده سپاه و رئیس نمایندگی مشخص و پیشنهاد شوند. همه آنها اینجا بیایند برای ابلاغ دستور العمل» همچنین وقتی گزارش فرمانده محترم کل سپاه در خصوص وضعیت و عملکرد مؤسسه آموزشی فرهنگی راهیان کوثر طی نامه مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۵ به استحضار ایشان رسید، در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۵ مقرر فرمودند:

«اصل این کار به نظر می‌رسد مفید است. منتهی نیاز به تشخیص و نظارت و نیروی انسانی کارآمد دارد، بنابراین فرماندهی سپاه، نمایندگی ولی فقیه در سپاه و حفاظت با مشورت چند نفر متخصص در آموزش و پرورش (سه، چهار نفر) طرح اساسی کار را فراهم کنند و برای تصویب بفرستند».

پس از دریافت دستور فرمانده معظم کل قوا مبنی بر تهیه طرح اساسی، برای تهیه آن، تلاش‌های گسترده‌ای در طول سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ انجام شد و پس از تهیه نسخه اولیه نسبت به دریافت نظرات صاحب‌نظران در حوزه آموزش و پرورش و مسئولین مربوطه در سپاه اقدام و در نهایت، طرح اساسی طی نامه (مورخ ۱۳۹۹/۶/۱۸) از سوی فرمانده محترم کل سپاه تقدیم دفتر فرمانده معظم کل قوا گردید. پس از تقدیم طرح اساسی، کارگروه کارشناسی بررسی طرح و امکان اجرایی شدن آن، در دفتر فرمانده معظم کل قوا تشکیل و به بررسی طرح اساسی پرداخته شد و طی جلسه‌هایی، سؤالات اساسی مطرح و توضیحات ضروری ارائه گردید. پس از بررسی طرح، مطالب تکمیلی از سوی تیم کارشناسی دفتر نظامی، ضمیمه گردیده و به استحضار امام‌خامنه‌ای^{مدظله‌العالی} رسید.

فرماندهی معظم کل قوا طی نامه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۹ در خصوص طرح اساسی سپاه برای کمک به اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ایجاد جبهه تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی نامه مورخ ۱۳۹۹/۶/۱۸ مقرر فرمودند: طرح قابل قبول است و می‌توانید با رعایت برخی امور (قید شده در نامه)، آن را اجرا کنید.

۷. اهداف و دلایل تأسیس و دورنما و چشم‌انداز آتی این مدارس

تردیدى وجود ندارد که آموزش و پرورش، مهم‌ترین و اصلی‌ترین عامل و به عبارت دیگر، شاه‌کلید پیشرفت علمی و توسعه فرهنگی جوامع محسوب می‌شود و هرگونه کاستی و قصور در زمینه تعلیم و تربیت نسل جوان، می‌تواند در کاهش سرعت و افزایش زمان دستیابی به اهداف مورد نظر در این مسیر، نقش اساسی داشته باشد. از این رو، مدارس تمدن‌سازان در تلاش است به عنوان

یکی از مراکز علمی کشور با استفاده از دانش روز و توانمندسازی و پرورش ذهن خلاق نوجوانان برای ورود به مجامع علمی کشور در راستای برآورده‌سازی نیازهای روز آموزش کشور فعالیت نماید.

برای اینکه اهداف کلی تعلیم و تربیت به سمت و سوی عملی شدن برود، نیاز به دسته‌بندی‌های جامع است که بر اساس نیازسنجی و با قالب‌های قابل اجرا تهیه و تدوین گردد تا رسیدن به هدف غایی ممکن گردد، پس این مدارس باید برآیندی را که به دست می‌آورند؛ یک برآیند رو به رشد و رو به جلو باشد؛ یعنی دانش‌آموز در این مجموعه، هم از لحاظ علمی، هم از لحاظ تربیتی و مهارتی رشد کرده باشد. مجموعه‌ای که حائز این شرایط باشد، می‌تواند یک برنامه خوب و نتیجه‌بخش را برای دانش‌آموزان طراحی کند.

۱-۷. اهداف کلان

۱. کمک به تربیت دانش‌آموزان و پرورش کادر مورد نیاز گام دوم انقلاب اسلامی.
۲. کمک به تحقق نظام تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی مبتنی بر مبانی و اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی و اسناد بالا دستی.

۲-۷. اهداف اصلی

۱. ایجاد مدارس الگو (صالح) و الهام بخش به مدارس انقلابی در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان تراز انقلاب اسلامی.
۲. طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی و تولید محتوای مناسب و کارآمد برای تعلیم و تربیت دانش‌آموزان مبتنی بر تدابیر امامین انقلاب اسلامی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
۳. جریان‌سازی مستمر و پایدار تعلیم و تربیت تراز انقلاب اسلامی با حمایت محتوایی و زیر ساختی از مدارس انقلابی و ایجاد جبهه دغدغه‌مند در عرصه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان.

۳-۷. دورنما و چشم‌انداز آتی این مدارس

۱. مرجع مدارس فعال و پیشرو و تحقق بخش اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در مدارس تحت مدیریت.
۲. توسعه مدارس در سقف ده درصد مدارس کشور (۱۵ درصد مدارس غیر دولتی و ۸۵ درصد مدارس دولتی).

۳. شکل‌دهنده و استقرار بنیان‌های اساسی جبهه دغدغه‌مند تعلیم و تربیت در کشور.

۴. سامان بخش تحصیل فرزندان اتباع دیگر کشورها در جمهوری اسلامی ایران و فعال در عرصه رقابت علمی و تربیتی دانش‌آموزان در جهان اسلام.

۸. وضعیت فعلی مدارس تمدن‌سازان و پیش‌بینی وضعیت آتی

وضعیت کنونی تعلیم و تربیت در کشور بیانگر ضرورت انسجام بخشی تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان با محوریت اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی و پیاده‌سازی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می‌باشد. وضعیت کنونی مدارس تمدن‌سازان با تغییر رویکرد و اولویت‌دهی به مباحث معرفتی و مهارتی در دانش‌آموزان بجای رویکرد حافظه محور و گسترش و رشد افراد و تیم‌های جوان، انقلابی، خوشفکر، آرمان‌گرا و آشنا با مفاهیم و روش‌های نوین علوم تربیتی و فعال در جبهه تعلیم و تربیت انقلاب اسلامی همراه می‌باشد.

این مدارس در افق ۱۴۱۴ با تربیت نیروی انسانی کارآمد، طراحی و تدوین برنامه درسی و تربیتی تراز انقلاب اسلامی، پایدارسازی منابع مالی و ظرفیت‌های زیرساختی و شکل‌گیری جبهه دغدغه‌مند در حوزه تعلیم و تربیت به اهداف خود در تربیت نسل جوان تراز انقلاب اسلامی خواهد رسید.

۹. جایگاه و انطباق اهداف تعریف شده برای مدارس تمدن‌سازان و بررسی

میزان تأثیر آن در تربیت و آموزش نسل نوجوان

مدارس الگو (صالح) ضمن دارا بودن شاخص‌ها و ترازهای اولیه و مرسوم در سایر مدارس کشور، دانش‌آموزان آن از اندیشه، انگیزه، دانش، بینش و توان لازم بر مبنای صفات مندرج در سند تحول برخوردار بوده و به آنها التزام و شهرت خواهند داشت.

در این مدارس فقط به مسائل آموزشی پرداخته نمی‌شود، چرا که در این صورت حتی امر آموزش نیز ناقص خواهد ماند، خوشبختانه متولیان این امر به مباحث تربیتی بها می‌دهند و هدف از مشارکت سپاه در امر آموزش و پرورش این است که دانش‌آموزان و جوانان مؤمن و متدین در تراز انقلاب اسلامی تربیت کند و در همین راستا به دنبال ایجاد فضای تربیتی و آموزشی سالم برای دانش‌آموزان و نسل جوان است.

با توجه به اینکه نگاه ویژه این مدارس به سمت اخلاق‌مداری و نماز است، از این رو در این مدارس، در زمینه مباحث تعلیمی و تربیتی و قرائت قرآن از شیوه‌های به روز و کارآمد استفاده می‌شود، ضمن اینکه اردوهای مهارتی آموزشی خوبی برای این کار در نظر گرفته شده و بیشتر

دانش‌آموزان در این امور فعالیت دارند. لازم به ذکر است که تفاوت‌های فردی در زمینه ارائه مطالب تربیتی مورد توجه قرار می‌گیرد، هرچند در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی هر دانش‌آموز هزینه بر است، اما ثمربخش بوده و نتایج آن در این مدارس قابل مشاهده است.

۱۰. برنامه‌ریزی و آینده‌نگری این مدارس در دو بعد فیزیکی (گسترش ساختاری و سازمانی) و محتوایی (تولیدات محتوایی، محتوای آموزشی، سرمایه انسانی و شبکه معلمان نخبه و...) در دورنمای ۱۴۱۴

۱. ضابطه‌مندسازی، بهسازی، زیباسازی، مقاوم‌سازی و مصون‌سازی مدارس با رعایت اصول معماری اسلامی ایرانی، مکان‌یابی و توزیع فضا به تناسب نیازها، طراحی و ساخت مجتمع‌های آموزشی و تربیتی و توسعه‌ی مشارکت مردم و نهادهای مدیریت شهری در احداث و نگهداری مدارس.
۲. احداث واحدهای آموزشی و پرورشی جدید متناسب با افزایش جمعیت و الزام سازندگان شهرک‌ها به احداث واحدهای مورد نیاز آموزش و پرورش.
۳. تجهیز مدارس به فناوری اطلاعاتی و ارتباطی و فراهم‌آوردن زمینه‌ی استفاده‌ی بهینه از آموزش‌های مرتبط با فناوری‌های نو در مدارس.
۴. تولید محتوای تعلیم و تربیت فاخر و مستمر.
۵. ساماندهی و حمایت محتوایی و زیر ساختی از مجموعه‌های انقلابی فعال در عرصه تعلیم و تربیت.
۶. توجه اساسی و مستمر به ایجاد، معرفی و ترویج الگوی مدارس صالح (مدرسه زندگی) بر اساس آمایش سرزمینی و جغرافیای انسانی.
۷. کمک محتوایی و کیفیت بخشی به تعلیم و تربیت دانش‌آموزان در مدارس رده‌های نیروهای مسلح.
۸. ایفای نقش حمایتی، تسهیل‌گر و الهام بخش برای فعالیت‌های خودجوش و فراگیر مردمی در عرصه تعلیم و تربیت.
۹. تقویت و گسترش حضور و نقش مؤثر مردم (خانواده‌ها، خیرین، معلمان، مدیران و مجموعه‌های همسو) در حوزه تعلیم و تربیت.
۱۰. گسترش عدالت آموزشی برای دانش‌آموزان طبقه متوسط و مستضعف جامعه.

۱۱. نتیجه‌گیری

نظام آموزشی به عنوان نهاد فرهنگی - اجتماعی، نقش اساسی و سرنوشت‌ساز در تربیت نیروی انسانی و تولید سرمایه اجتماعی و فرهنگی در فرایند رشد و تعالی کشور ایفاء می‌کند. به گونه‌ای که آینده کشور را می‌توان در سیمای نظام آموزشی آن مشاهده کرد، پس باید نوجوانان و جوانان را به خوبی بشناسیم و از جامعه و شرایط دیروز و امروز و فردای آنان درک درستی داشته باشیم و راه‌ها و روش‌های مناسب علمی و پیش برنده‌ای برای مجهز نمودن آنان به دانایی و توانایی و مهارت‌یابی را فرا بگیریم. بی‌تردید خانواده‌ها در شکل‌گیری شخصیت فرزند و ویژگی شخصیتی او نقش مهمی ایفاء می‌نمایند، اما در کنار آن‌ها نظام‌های آموزشی و سازمان‌های متولی امر آموزش و پرورش نیز باید تسهیل‌گر و ارتقا دهنده این ویژگی‌ها در نوجوانان و جوانان باشند.

با توجه به اینکه جوانان، مدار و موضوع اصلی در تعلیم و تربیت هستند و نقش بسیار زیادی در رشد و توسعه معنوی و اخلاقی، علمی و اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشور دارند - چنانکه حضرت امام برطرف شدن عقب ماندگی کشور و اصلاح امور مملکت را با نیروی جوانان ممکن می‌داند- لذا ایران در افق ۱۴۱۴، باید از لحاظ علمی یک نقشه راه مشخص داشته باشد که مسئله آموزش در آن به یک موضوع اصلی در نظام تبدیل شده و برنامه‌ریزی بلند مدت و منعطفی با حضور روشنفکران جامعه برای این امر طراحی کرده و سرمایه علمی در این بازه زمانی که نیازمند یک جامعه علمی است، برای تحقق این مهم مهیا و آماده باشد.

نظر به اهمیت موضوع آموزش و تعلیم و تربیت، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این توفیق را داشته است تا با برداشتن گام‌های اولیه و ورود به عرصه تعلیم و تربیت به عنوان محوری‌ترین عرصه برای تربیت کادر آینده انقلاب اسلامی در تمام صحنه‌های پیش‌روی، به ایجاد و فعال‌سازی حدود پانصد مدرسه الگو در شهرهای مختلف کشور بپردازد. این مدارس ضمن دارا بودن شاخص‌ها و ترازهای اولیه و مرسوم در سایر مدارس کشور، دانش‌آموزان آن از اندیشه، انگیزه، دانش، بینش و توان لازم بر مبنای صفات مندرج در سند تحول برخوردار بوده و به آنها التزام و شهرت خواهند داشت.

منابع

قرآن کریم

- امینی، سید ابوالحسن، محمدعلی آبادی، (۱۳۹۹)، بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران، قم، ستاره کربلا.
- حیدری، غلامعلی، (۱۳۹۰)، رابطه محیط خانواده با انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان دوره پیش دانشگاهی شهر یزد، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره ششم، شماره ۳۸-۳۳.
- رادمنش، محمدحسن، (۱۳۸۶)، ایده‌های ناب مدیریتی، تهران، وراى دانش.
- سام خانیان، محمدریغ، (۱۳۸۷)، خلاقیت و نوآوری در سازمان آموزشی (مفاهیم، نظریه‌ها، تکنیک و سنجش)، تهران، رسانه تخصصی.
- سبحان‌نژاد، مهدی (۱۳۷۹)، مسئولیت‌پذیری اجتماعی در برنامه‌د رسی کنونی دوره ابتدایی ایران و طراحی برای آینده، تهران، دانشگاه تربیت‌مدرس.
- شعبانی، حسن، (۱۳۸۷)، مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران، سمت.
- عبداللهی، مهرناز، (۱۳۸۹)، تبیین جامعه‌شناختی امید به آینده، رشد آموزش و پرورش، دوره ۱۴، شماره ۳۵-۴۱.
- عمادزاده، مصطفی، (۱۳۷۴)، مباحثی از اقتصاد آموزش و پرورش، اصفهان، جهاد دانشگاهی.
- موسوی خمینی، روح‌الله (ش ۱۳۸۹)، صحیفه امام (مجموعه آثار)، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- موسوی خمینی، روح‌الله (۱۳۹۴)، جوان از دیدگاه امام خمینی، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- نقیب‌زاده، احمد، (۱۳۹۳)، توسعه سیاسی، تهران، قومس.
- آمدی، عبدالواحد، (۱۴۱۰ق)، غرر الحکم و درر الکلم، قم، دارالکتب اسلامی.
- مجلسی، محمدباقر، (۱۳۶۲ش)، بحارالانوار، تهران، دارالکتب اسلامی.
- موسوی اصفهانی، محمدتقی، (۱۴۲۸ق)، مکیال المکارم فی فوائد الدعا للقاتم، قم، مؤسسه الامام المهدی.

Research Article

The position and role of organizational schools in the education of the young generation and the balance of the Islamic revolution in the horizon of Iran 1414(Case study: Tamaddonsazan schools of Fars province)

Hassan Golzar¹ and Masoumeh Gholami²

Date of received: 2024/04/08

Date of Accept: 2024/05/09

Abstract

Institutionalization of values in the society requires planning and organization, and the responsibility of this category rests with all cultural institutions and those in charge of education in the society. As the largest cultural, educational and educational institution of the country, the education system carries the mission of raising and growing the future generation. The ideals of the Islamic revolution, in addition to the indigenous and original culture, have accessories that the realization of the goals of the Islamic revolution depends on. Among these cases is the education of the young generation and the balance of the Islamic revolution, relying on the authentic Iranian-Islamic principles. In this regard, the present study investigates the role of organizational schools in the education of the young generation and the level of the Islamic Revolution with a descriptive and analytical method. Considering that the organization of Saleh model schools in Fars province has a special scientific and cultural position at the level of the province and the country and a large number of students in Fars province are studying in these schools with an educational approach, therefore, in the present study has been examined the position and educational role of these schools.

Keywords: Education, Islamic revolution, Young generation, Tamaddonsazan schools, Fars province.

¹. Ph.D. student of Qur'an and Hadith Sciences, director of Saleh model schools' organization in Fars province, Iran. Email: hassangol1356@gmail.com

².Corresponding Author: M.Sc., Qur'an and Hadith Sciences, Educational Vice President of Saleh Model Schools Organization of Fars province, E-mail: gholami.masomeh.66@gmail.com

Copyright © 2010, KSSI (Karimeh Strategic Studies Institute Of Shiraz). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material.

Citation (APA 6th ed. / APSA)

Golzar, Hassan; Gholami, Masoumeh (Spring 2024). "The position and role of organizational schools in the education of the young generation and the balance of the Islamic revolution in the horizon of Iran 1414(Case study: Tamaddonsazan schools of Fars province)". *Quarterly Journal of Research in History, Politics and Media*. Vol. 7, Num. 1, S.No. 25, pp. 91 - 108.

References

The Holy Quran

- Abdullahi, Mehrnaz, (2009), *Sociological Explanation of Hope for the Future, Education Development, Volume 14, Number 35-41. (in Persian)*
- Amadi, Abd al-Wahed, (1410 AH), *Gharr al-Hakm and Darr al-Kalam, Qom, Dar al-Kutb Islami. (in Persian)*
- Amini, Seyyed Abolhassan, Mohammad Aliabadi, (2019), *Statement of the second step of the revolution addressed to the people of Iran, Qom, Star of Karbala. (in Persian)*
- Emadzadeh, Mustafa, (1374), *Discussions on the economics of education, Isfahan, University Jihad. (in Persian)*
- Heydari, Gholam Ali, (2018), *the relationship between family environment and the motivation to progress in pre-university students of Yazd city, Yazd Center for Studies and Development of Medical Sciences, Volume 6, No. 33-38. . (in Persian)*
- Majlesi, Mohammad Baqer, (1362), *Bihar al-Anwar, Tehran, Islamic Library. (in Persian)*
- Mousavi Esfahani, Mohammad Taqi, (1428 AH), *Makyal al-Makaram fi Fawad al-Daa al-Qaim, Qom, Al-Imam al-Mahdi Institute. (in Persian)*
- Mousavi Khomeini, Ruh Allah (1389), *Imam Khomeini's Sahifa (Collection of Works), Tehran, Imam Khomeini Works Editing and Publishing Institute. (in Persian)*
- Mousavi Khomeini, Soul of Allah (2014), *Young from Imam Khomeini's point of view, Tehran, Imam Khomeini Editing and Publishing Institute. (in Persian)*
- Naqibzadeh, Ahmad, (2014), *Political Development, Tehran, Qoms. (in Persian)*
- Radmanesh, Mohammad Hasan, (2006), *pure managerial ideas, Tehran, Varai Danesh. (in Persian)*

Sam Khanian, Mohammad Rabi, (2007), creativity and innovation in educational organization (concepts, theories, techniques and measurement), Tehran, specialized media. (in Persian)

Shabani, Hassan, (2007), Educational and educational skills (teaching methods and techniques), Tehran, Samt. (in Persian)

Sobhannejad, Mehdi (2009), Social responsibility in the current curriculum of the elementary school in Iran and design for the future, Tehran, Tarbiat Madras University. (in Persian)

پروفیسر شہناز گل شاہین پور
پیشوا گاہ علوم انسانی و مطالعات اسلامی

برائے
پیشوا گاہ علوم انسانی